

2018.073

Archeologienota Nieuwpoort Dudenhofenlaan 2b

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

7-7-2021

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen te Nieuwpoort Dudenhofenlaan 2b (provincie West-Vlaanderen), waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen 3000m² of meer bedraagt en de bodemingrepen groter zijn dan 1000m², dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog

Het terrein is 14 883² groot en heeft een onregelmatige vorm. Het grenst in het zuiden/zuidwesten aan de Dudenhofenlaan en maakt deel uit van het stedelijk sportpark van Nieuwpoort. In het zuidoostelijke deel zijn meerdere gebouwen (jeugdcentrum/sportaccommodatie) gelegen, in de westelijke helft bevindt zich een voetbalplein. De gebouwen worden omgeven door verhardingen, met ten zuiden een parking die grenst aan de Dudenhofenlaan. Langs de zuidelijke en westelijke grens van het terrein is een bomenrij aanwezig, alsook in de noordoostelijke zone. De grond van het plangebied zou sterk vervuild zijn.

Het plangebied was steeds gelegen ten westen van de stadsomwalling van het in 1163 gestichte Nieuwpoort. Op de Massekaart uit 1729-1730 is het plangebied bij benadering te situeren ter hoogte van de westelijke buitenvesten rond de eigenlijke stadsversterking. Op de Ferrariskaart zijn deze buitenvesten niet meer afgebeeld, het terrein is te situeren op onbebouwde heidegronden ten westen van de stad. Het plangebied blijft gedurende de 19de eeuw en begin 20ste eeuw onbebouwd; meer details over het plangebied zijn echter niet af te leiden van de kaarten uit deze periode. De westelijke grens wordt gevormd door een landwegel. Op de loopgravenkaart van 1 juni 1917 worden er geen WO I-gerelateerde structuren aangeduid op het plangebied en in de directe omgeving; verder naar het zuiden en naar het oosten zijn o.a. loopgraven aangeduid. Op een luchtfoto van 4 juni 1918 zijn er enkel bomkraters te zien op het terrein, geen structuren of gebouwen. Op de luchtfoto van 1971 is de wegel in het westen nog te zien, het terrein is in gebruik als landbouwgrond, net ten zuiden zijn enkele gebouwen aanwezig. Daarna verandert de omgeving ingrijpend met de aanleg van de Dudenhofenlaan, het sportpark en woonwijken ten zuiden en noorden ervan. Deze nieuwe inrichting is goed te zien op de luchtfoto van 1979-1990. In de decennia nadien worden de gebouwen van de sportaccommodatie uitgebreid.

Het plangebied is gelegen in de kustpolders, zo'n 500m ten zuidwesten van de IJzer. Afgaande op het digitale hoogtemodel is het plangebied te situeren in een lager gelegen gebied ten noordwesten van de stadskern van Nieuwpoort, afgeboord door de duinengordel langs de kust in het noorden, een tweede duinengordel in het zuiden en de hogere gronden in de stadskern. Het oorspronkelijk maaiveld ter hoogte van het plangebied is gewijzigd door menselijk ingrijpen; in het westelijke deel ter hoogte van het voetbalveld is het op ca. +4,40m TAW gelegen, in het zuidoosten op de parking op ca. +4,80m TAW, en in het oosten op ca. 4,00m TAW.

In 2018 werd een landschappelijk booronderzoek uitgevoerd op het terrein, door aardkundige Mike Creutz van BAAC Vlaanderen. In alle boringen (8 in totaal) werd bovenaan een verstoord/opgehoogd pakket vastgesteld, variërend in dikte van 45 tot 190cm dik. In het zuiden van het plangebied zijn deze verstoorde pakketten gemiddeld 60cm dik, terwijl op en rondom het voetbalveld deze verstoringen

eerder 90cm dik zijn. In 5 van de 8 boringen was er onder de Ap-horizont een pakket duinzand zichtbaar. Onder dit pakket ligt er marien zand in de vorm van getijdeafzettingen. In het algemeen kan er gesteld worden dat het duinzand aangetroffen in boringen 1, 2, 3, 4 en 8 oorspronkelijk overal in het plangebied aanwezig was. Het feit dat er bij boringen 6 en 7 geen duinzand aanwezig was kan als volgt verklaard worden: beide boringen zijn dieper verstoord dan de meer zuidelijk gelegen boringen (120 en 90 cm respectievelijk). Bij deze boringen lijkt het waarschijnlijk dat de duinafzettingen volledig zijn afgegraven, mogelijk tijdens de aanleg van het voetbalveld. De top van een vroeger dagzomend oppervlak lijkt afwezig en volledig te zijn afgegraven of bewerkt. De kans op het aantreffen van steentijdarcheologie is aldus laag tot zeer laag. De kans op het aantreffen van archeologie in de vorm van grondsporen daalt hierdoor ook, maar doordat het onmogelijk is om vast te stellen hoeveel materiaal bewerkt of afgegraven is geweest, is het nog steeds mogelijk dat diepere grondsporen aanwezig zijn.

Archeologisch gezien zijn er weinig sites gekend in de omgeving van het plangebied. Een aantal locaties ten oosten bevinden zich in de stadskern van Nieuwpoort en zijn niet relevant voor het plangebied, dat steeds in een landelijke context was gelegen. Op geruime afstand ten noorden of zuidwesten van het terrein bevinden zich enkele sites uit de Romeinse en (post)midleleeuwse periode.

Algemeen kan aan het plangebied, gelegen op lagere gronden ten noordwesten van de stad, een eerder lage archeologische verwachting gegeven worden voor archeologische sites met grondsporen. De boringen hebben een relatief grote diepgaande verstoring aangegeven, waardoor het archeologisch bodemarchief al in enige mate beschadigd zal zijn. Deze verstoring is het gevolg van de omvorming eind jaren 1970 van deze voormalige landbouwgronden tot sportaccommodatie, het aanleggen van de Dudenhofenlaan en eventueel ook van de bombardementen tijdens WO I.

De initiatiefnemer wenst op het sportpark de bestaande sportaccommodaties uit te breiden met een nieuwe sporthal en jeugdcentrum met voldoende buitenruimte (speelruimtes) voor de jeugd en bijkomende parkeer- en fietsenplaatsen. Hiertoe werd een zone afgebakend omringd door voetbalvelden, skatepark en atletiekpiste. Het bestaande jeugdcentrum en bijhorende verhardingen dienen te worden gesloopt. Via een gemeenschappelijk verkeersvrij inkomplein, aan de oostzijde van het terrein, kan men zowel de bestaande atletiekpiste, het bestaande skateplein, de nieuwe sporthal, het nieuwe jeugdcentrum en de nieuwe cafetaria bereiken. Naast dit inkomplein is parkeerplaats voor 39 wagens en 40 fietsen als uitbreiding op de bestaande parking. Op het gelijkvloers bevindt zich een centraal gelegen inkomhal, de sporthal, bijhorende kleedruimtes en sanitaire. Ook het jeugdcentrum bevindt zich op dit gelijkvloers en bestaat uit een grote polyvalente zaal, jeugdhuis, 4 klassen en bijhorende bergingen en sanitaire kernen.

Na de sloop en het rooien van de bomen wordt de teelaarde over het gehele projectgebied afgegraven (diepte 25cm). Vervolgens wordt er over de hele site met lichte hellingen gewerkt (ca.2%) om de verharde zones in de waterdoorlatende zones te laten infiltreren op het terrein zelf. Rond het nieuwe gebouw, dat grotendeels op het huidige voetbalveld komt te liggen, wordt er voornamelijk opgehoogd om enerzijds bermen te creëren ter hoogte van de speelweide (als groene buffer) en anderzijds het hoogteverschil op te vangen tussen het straatniveau en het gelijkvloers niveau van het nieuwe gebouw. Aangezien het perceel sterk vervuilde grond bevat, wordt er na het afgraven van de 25cm teelaarde enkel waar nodig minimaal verder uitgegraven:

- een wadi (in het noorden, 302m², 50cm onder het huidige maaiveldniveau);
- de funderingsbalken (lijnvormig, verspreid gelegen, in totaal 926m², ca. 50cm onder het huidige maaiveldniveau), funderingspalen (puntvormig, verspreid gelegen, <1m² per paal, diepte nog niet gekend) en liftput in het nieuwe gebouw;
- ten oosten van het gebouw worden 3 regenwaterputten van 20 000 liter ingegraven;
- in de zuidoosthoek komt een septische put;
- rond en in het gebouw worden diverse nutsleidingen voorzien.

De uitgegraven grond wordt hergebruikt voor de ophogingen op het terrein.

Het plangebied kent een eerder lage archeologische verwachting. Er is op het terrein een verstoord pakket aanwezig; het grootste deel van de geplande werken zal plaatsvinden in dit pakket en zal bijgevolg geen schade berokkenen aan eventueel aanwezige archeologische sporen. Enkel de diepere bodemingrepen (regenwaterputten, septische putten, funderingspalen, enkele nutsleidingen) zullen mogelijk dieper dan dit verstoorde pakket reiken en zouden mogelijk nefast kunnen zijn voor het archeologisch erfgoed. Deze ingrepen zijn echter zodanig beperkt in oppervlakte en ofwel lijnvormig ofwel verspreid gelegen puntsgwijze verstoringen; verder vooronderzoek van deze bodemingrepen zal niet leiden tot nuttige kenniswinst en wordt bijgevolg niet geadviseerd.

Er dient dus geen programma van maatregelen voor verder archeologisch vooronderzoek opgesteld te worden. Wel wordt gewezen op de wettelijke verplichting om bij aantreffen van archeologisch sporen/vondsten tijdens werken, dit te melden aan Onroerend Erfgoed¹.

¹ Zie artikel 5.1.4. van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 5.1. van het Onroerenderfgoedbesluit.